

VALVAMISPÜHAPÄEV AD 2022 2Pt 3:8–14.18 (Am 4:12–13; Mt 25:1–13)

8 [Aga selle juures,]¹ mu armsad, ärgu jäägu teie eest varjule, et Issanda juures on üks päev nagu tuhat aastat ja tuhat aastat nagu üks päev.

9 Issand ei viivita tõotust täitmast, nii nagu mõned peavad seda viivitamiseks, vaid Tema on teie vastu pikameelne, sest Ta ei taha, et keegi hukkuks, vaid et kõik jõuaksid meelearandusele.

10 Aga Issanda päev tuleb nagu varas. Siis hukuvad taevad raginal, algained lagunevad lõõmates ning maad ja tema tegusid ei leita enam.

11 Kui see kõik nõnda laguneb – missugused siis peate olema teie pühas eluviisis ja jumalakartuses,

12 oodates ja kiirendades Jumala päeva tulemist, mil taevad põledes lagunevad ja algained lõõmates ära sulavad.

13 Meie ootame aga Tema tõotuse järgi uusi taevaid ja uut maad, kus elab õigus.

14 Seepärast, mu armsad, olge seda oodates toimekad, et teid leitaks Tema ees veatuina ja laitmatuina rahus.

18 Kasvage meie Issanda ja Päästja Jeesuse Kristuse armus ja tundmises! Tema päralt olgu kirkus nüüd ja igaviku päevil! Aamen.

Sissejuhatus

Traditsioonilise käsitluse järgi on Peetruse teise kirja autoriks, nagu kirja esimeses salmis öeldakse, apostel Peetrus ning see on kirjutatud Roomas mitte palju enne tema märtrisurma aasta 64 paiku. Kirja alguses viitab apostel ka ise oma peatsele surmale, tuues ühtlasi esile, et see ongi kirja peamiseks ajendiks: «Seepärast ma tahan teile kõike seda üha meelde tuletada, kuigi te seda küll teate ja olete kinnitatud teile antud tões. Ma pean aga õigeks teid meenutamise abil virgutada, niikaua kui ma olen selles telgis, teades, et mu telgi mahavõtmine on varsti käes, nagu ka meie Issand Jeesus Kristus on mulle seda teatanud.» (2Pt 1:12–14)

Kirjas mainitakse ka Peetruse esimest kirja (2Pt 3:1), seega on mõlemal kirjal sama adressaat, peamiselt Väike-Aasia kristlikud kogudused (vrd 1Pt 1:1). Apostel rõhutab, et tema sõnum ei tulene inimlikust tarkusest ega rajane mingitel kavalasti sepitsetud müütidel, vaid sellel, mida ta on oma silmaga näinud (2Pt 1:16), ning manitseb oma lugejaid pidama kinni autentsest tunnistusest ja õigest, Pühakirja adekvaatsel tõlgendamisel rajanevast õpetusest.

---

¹ EELK Kirikukäsiraamatu Lugemiste raamatus algab lugemine sõnadega: «Mu armsad, ärgu jäägu...»

Kirja keskmine osa, s.t teine peatükk on suunatud otseselt valeprohvetite vastu, kes ajavad taga omakasu ning püüavad inimesi neid eksitades hukatusse saata. Lisaks väärle õpetusele paneb apostel neile süüks lihalikku rüvedust, s.t kõikvõimalikku kõlvatust: «Ent need on nagu mõistmatud loomad, kes on loomu poolest sündinud püüdmiseks ja hukkamiseks; nad teotavad seda, mida nad ei mõista, ja hukkuvad oma hukatuses, karistatuna ülekohtu eest ülekohtu palgaga. Nad peavad lõbuks priisata päise päeva ajal, need mustuse- ja häbiplekid, kes turgutavad end oma lõbudes, kui nad pidutsevad koos teiega. Nende silmad on täis abielurikkumist ning neil ei saa kunagi patust küllalt, nad ahvatlevad kõikuvaid hingi, neil on ahnitsema harjunud süda, nad on needuse lapsed.» (2Pt 2:12–14)

Äärmiselt mõtlemapanev on peatüki lõpul seisev tõdemus, et paraku näivad need, kes on pärast kristlaseks saamist Temast ära pöördunud, olevat võimetud uueks ja püsivat vilja kandvaks meeleparanduseks (2Pt 2:20–22).

Peetruse teise kirja viimane peatükk on pühendatud tulevasele n-ö maailma lõpule, milles hävib kõik praegune ja mille järel Jumal kingib omadele uued taevad ja uue maa. Et mitte koos praeguse maailmaga hukkuda, vaid saada osa uuest, peavad kristlased ustavalt hoolt kandma, et nad leitaks Jumala ees «veatuina ja laitmatuina rahu» (2Pt 3:14) ega laseks end kiskuda kaasa «kõlbluseta inimeste eksitustega», nii et nad «ei langeks ära oma kindlalt aluselt», vaid kasvaksid «meie Issanda ja Päästja Jeesuse Kristuse armus ja tundmises» (2Pt 2:17j).

Niisiis ei ole Peetruse teise kirja kontekstiks mitte niivõrd väljastpoolt tulevad ohud (kristlaste tagakiusamine), kuivõrd kogudusi lõhestavad ja eksitavad valeõpetused, mille vastu Petrus seab enda ja teiste apostlite kui evangeeliumi sündmuste vahetute tunnistajate autoriteedi – lisades ehk veidi ootamatult ka viite Paulusele ja tema kirjadele (2Pt 3:15j). Tuleb tõdeda, et suurest ajalisest distantsist hoolimata ei ole Peetruse teise kirja sõnum tänapäevalgi oma aktuaalsusest kübetki kaotanud.

Keelelisi märkuseid

Aga selle juures – ἐν δὲ τούτῳ – sõnasõnalt: «selles aga».²

Armsad – ἀγαπητοί – sõna ἀγαπητός tuleneb verbist ἀγαπάω, mis tähendab «armastama», «[kellelegi] head soovima», ka «[kellegi järele] janunema / õhkama».³

Ärgu jäägu...varjule – μὴ λανθανέτω – võiks tõlkida ka: «ärgu jäägu...peidetuks» või

---

² Siin rõhutatakse eelnevatele salmidele viidates, et inimesed ei läheks Issanda taastuleku viibimise tõttu liigjulgeks.

³ Sarnase tähendusvarjundiga on heebrea בָּרַךְ – «armastama», «[kellegi järele] õhkama».

(sarnaselt 2Pt 3:5): «ärgu jäägu...kahe silma vahele» või aktiivsemalt: «ärge ignoreerige tõsiasja, et...».⁴

Issanda – κυρίω – κύριος on Uues Testamendis enamasti Jumalale (ja Kristusele) reserveeritud tiitel, algses tähenduses «peremees», «omanik», «isand», «valitseja».

Issand ei viivita töotust täitmast – οὐ βραδύνει κύριος τῆς ἐπαγγελίας – sõnasõnalt: «ei aeglusta Issand töotust». Sõna ἐπαγγελία – «töötus», «väljakuulutamine» – kaastähenduseks on kellegi sobivuse või valmisoleku kinnitamine või tunnustamine.

Pikameelne – μακροθυμῆ – sõna μακροθυμέω – «pikameelne olema» – tähendab sõnasõnalt: «pikalt kannatama».

Hukkuks – ἀπολέσθαι – sõna ἀπόλλυμι tähendab «hävitama», «purustama», «ära kaotama», «tapma», «hukkama», aga ka «laostama».

Meeleparandusele – εἰς μετάνοιαν – sõna μετάνοια – «meeleparandus» – tähistab eeskätt kahetsusest tulenevat valmisolekut nii oma mõtte- kui eluviisi otsustavalt muuta.

Hukuvad – παρελεύσονται – sõnasõnalt: «lähevad mööda».⁵

Raginal – ῥοιζηδόν – sõna ῥοιζηδόν tähistab siin pigem valju mühinat või vuhinat, s.t taolist heli, mis tekib millegi/kellegi kiirest möödumisest.⁶

Algained lagunevad – στοιχεῖα...λυθήσεται – sõna στοιχεῖον tähendab eeskätt igasugust algosakest, aga võib tähistada ka taevakehasid, samuti kogu füüsilist reaalsust.⁷ Sõna λύω tähendab «[seotut] lahti päästma», «valla päästma», «vabaks laskma», «lahti mõistma».⁸

Tema tegusid – τὰ ἐν αὐτῇ ἔργα – «temas [olevaid] tegusid». Sõna sõna ἔργον tähendab «tegevus», «ettevõtmine», «töö», «[teatava töö teostamiseks] tehtav».⁹

⁴ 1968. aasta piiblitõlkes: «ärgu olgu...teadmata».

⁵ 1739. aasta Piiblis: «peavad möda minnema»; 1989. aasta Uues Testamendis: «saavad otsa».

⁶ 1739. aasta Piiblis: «raksumissega»; 1989. aasta Uues Testamendis: «raksudes».

⁷ 1739. aasta Piiblis: «ilmalikkud asjad».

⁸ Selle väljendi tähenduseks võib olla näiteks algosadeks lagunemine (algosakeste «vallapäästmine») või veelgi intensiivsem, lausa oksüümoronina mõjuv, algosakestegi lagunemine.

⁹ 1739. aasta Piiblis: «need teud, mis seäl sees on»; 1989. aasta Uues Testamendis: «temas olevad teod».

Ei leita enam – εὐρεθήσεται – originaaltekstis puudub eitus, seega võiks tõlkida ka: «tulevad esile» või «saavad nähtavaks/teatavaks» (s.t kõik ka seni varjatud teod saavad Jumala kohtu ees avalikuks).¹⁰

Missugused siis peate olema teie – ποταπὸς δεῖ ὑπάρχειν ὑμᾶς – sõnasõnalt võiks tõlkida: «millistena peate teie esile/ette astuma/tulema».

Eluviisis – ἀναστροφᾶς – sõna ἀναστροφή enam-vähem sõnasõnaliseks tõlkevasteks võiks olla «üldapidamine» (käitumise tähenduses).

Oodates – προσδοκῶντας – sõna προσδοκάω tähendab «ootama», «ootuses olema», ka «[millekski] valmis olema», «[millegi ootuses] valvel olema».

Kiirendades – σπεύδοντας – võiks tõlkida ka: «igatsedes», «janunedes».¹¹

Tulemist – τὴν παρουσίαν – sõna παρουσία tuleneb lähedust tähistavast eessõnast παρά ja verbist εἰμί – «olema» –, niisiis on selle oluliseks tähendusvarjundiks lähedus, ligiolu, intensiivselt ja vältimatult tajutav kohalolu.

Uusi – καινούς – sõna καινός tähistab kasutamata, seniolematut või varasemast paremat, kvalitatiivselt ületavat uut.

Olge...toimekad – σπουδάσατε – sõna σπουδάζω tähendab «usin olema», «püüdlik olema», «hoolikas olema», ka «tõttama».¹²

Veatuina – ἄσπιλοι – «plekituina», «määrumatuina».¹³

Laitmatuina – ἀμώμητοι – sõna ἀμώμητος tähistab kedagi, keda ei saa kuidagi laita, kelle juurest ei ole võimalik leida ühtki viga.¹⁴ Seda sõna kasutatakse näiteks veatute ohvriloomade iseloomustamiseks.

---

¹⁰ Mitmetes käsikirjades on siin sõna κατακρήσεται – «põlevad ära». 1739. aasta Piiblis: «peawad ärrapõllema»; 1989. aasta Uues Testamendis justkui kaks ühes: «põlevad ära lagedal».

¹¹ 1968. aasta piiblitõlkes: «igatsedes».

¹² 1739. aasta Piiblis: «katske hästi»; 1968. aasta piiblitõlkes: «püüdke»; 1989. aasta Uues Testamendis: «olge varmad».

¹³ 1989. aasta Uues Testamendis: «määrumatute».

¹⁴ Selle sõnaga oli kreeka mütoloogias seotud selline tegelane nagu Momos – isikustatud laitus ja norimine –, kellel oli äärmiselt terav keel ning kes leidis alati võimaluse teisi kritiseerida ja halvustada. Hesiodos nimetab teda üheks keeridest ehk õnnetuse- ja surmadeemonitest, kes olid Nyxi (öö) pojad. Niisiis manitseb Peetrus oma lugejaid olema niivõrd puhtad ja veatud, et isegi Momos ei leiaks neis midagi, mille kallal norida.

Päästja – σωτήρος – sõna σωτήρ – «päästja» – tuleneb verbist σώζω – «päästma», «tervendama», «vabastama».

Jeesuse – Ἰησοῦ – nimi Ἰησοῦς tuleneb heebrea nimest יהושע ja tähendab «JHWH on pääste», «JHWH päästab».

Kristuse – Χριστοῦ – sõna Χριστός tuleneb verbist χρίω – «võidma», «salvima» – ja tähendab sedasama, mida heebrea משיח – «Messias», «Võitu».

Armus – ἐν χάριτι – sõna χάρις tähendab «arm», «armuand», «armukingitus», «heldus», «heameel», «kiindumus», ka «tänu».

Tundmises – γνώσει – sõna γνώσις tähistab mõistmist, arusaamist, taipamist, ka vahetegemisvõimet (näiteks hea ja kurja, õige ja vale vahel).¹⁵

Tema päralt olgu – αὐτῶ – «Temale».

Kirkus – ἡ δόξα – sõna δόξα tuleneb verbist δοκέω – «arvama», «mõtleva», «[kellestki midagi] pidama» – ja tähendab eeskätt «arvamus», «hinnang», tähistades sellest tulenevalt ka kellegi väarikust, auväarsust, hiilgust, sära, majesteetlikkust, aulisust.¹⁶

Igaviku päevil – εἰς ἡμέραν αἰῶνος – «igaviku päeval».¹⁷ Sõna αἰών tähistab eeskätt lõputust, igavikku, aga seda võidakse kasutada ka teatud ajastu, eeskätt pikema, inimlikult isegi tajumatult pika ajavahemiku kohta.¹⁸

Aamen – sõna ἀμήν tuleneb heebrea sõnast אמן – «aamen», «tõesti», «sündigu nõnda».

Sisuline analüüs

Peetruse teise kirja teine peatükk on pühendatud usutaganejatele ja eksiõpetajatele, kes on läbinisti rikutud, nii et neile saab osaks samasugune saatus nagu patustanud inglitele, kes on tõugatud «põrgupimeduse soppidesse kinnipidamiseks kuni kohtuni», või nagu Noa-aegsele veeuputuses hävitatud maailmale või Soodomale ja Gomorraale (2Pt 2:4–6). Issand hoiab ja aitab jumalakartlikke, päästes neid ka kiusatustest, kuid nuhtleb ülekohtuseid, iseäranis neid, kes «rüvedas himus elavad lihaliku loomuse järgi ning põlgavad Issanda valitsust» (2Pt 2:9j).

¹⁵ 1968. aasta piiblitõlkes: «tunnetuses».

¹⁶ 1739. aasta Piiblis: «au»; 1968. aasta piiblitõlkes: «austus».

¹⁷ 1739. aasta Piiblis: «iggawessel aial». Ainsus on siin oluline, kuna Peetrus ei pea silmas mitte määramatuid «igaviku päevi», vaid konkreetset päeva, mil saabub igavik, s.t Issanda taastuleku päeva.

¹⁸ Vrd «eoon» – geoloogilise ajaarvamise suurim ühik (arhaikum, proterosoikum, faneroosoikum).

Peetrus hoiatab oma lugejaid eksiõpetajate ja iseäranis usutaganejate eest, rõhutades, et just neid silmas pidades, kes «on kord ära põgenenud maailma saastast meie Issanda ja Päästja Jeesuse Kristuse tunnetuse kaudu», ent on pärast jälle vajunud «sellesse saasta ja jäävad alla» (2Pt 2:20), ta ongi kirjutanud nii selle kui eelmise kirja: «Mu armsad, see on nüüd juba teine kiri, mille ma teile kirjutan. Mõlemas ma virgutan meenutamise kaudu teie selget mõistust, et te mäletaksite sõnu, mida pühad prohvetid enne on rääkinud.» (2Pt 3:1)

Oma teise kirja kolmandas peatükis käsitleb Peetrus konkreetselt üht usust taganenute valeõpetust, Issanda taastuleku eitamist: «Seda teadke esmalt, et viimsel päevil tuleb pilkesõnadega pilkajaid, kes käivad iseenese himude järgi ja ütlevad: «Kus on Tema tulemise tõotus? Sest pärast seda, kui isad on läinud magama, on jäänud kõik nõnda nagu loomise algusest peale.»» (2Pt 3:3j)

Apostel vastab sellele väitele esmalt iidse veeuputuse meenutamisega, mis on eksiõpetajail justkui «kahe silma vahele» jäänud (2Pt 3:5j), ning selgitab siis, miks Issand ei ole oma taastuleku tõotust seni täitnud. Põhjuseid on kaks: esiteks hoiab Jumal praegusi taevaid ja maad «tule jaoks jumalakartmatute inimeste kohtu ja hukatuse päevaks» (2Pt 3:7) ning teiseks on Ta pikameelne ega «taha, et keegi hukkuks, vaid et kõik jõuaksid meelearandusele» (2Pt 3:9).

Ühtlasi põrmustab apostel valeõpetajate väited neid sisuliselt naeruvääristades, kuna nood hindavad Jumalat omaenda mõõdu järgi, Jumal on aga mõõdmatult suurem ja teistsugune, seistes muuhulgas üle aja või väljaspool seda. Peetrus tsiteerib ja parafrasib siin Vana Testamenti: «Issanda juures on üks päev nagu tuhat aastat ja tuhat aastat nagu üks päev.» (2Pt 3:8)

Ps 90:4 «Sest tuhat aastat on sinu silmis nagu eiline päev, kui see on möödunud, ja nagu vahikord öösel.»

Srk 18:9j «Inimese päevade hulk, kui neid on palju, on sada aastat. Nagu veetilk meres ja liivatera, nõnda on tema vähesed aastad ühe igaviku päeva kõrval.»

Srk 41:4 «See paratamatus on Issandalt kõigele elavale, miks tõrgud siis Kõigekõrgema tahte vastu? Oli kümme või sada või tuhat aastat – surmavallas ei ole kaebamist elu pikkuse pärast.»

Barnabase kiri XV, 3–5 «Sabatist kõneldakse loomise alguses: Ja Jumal tegi kuue päevaga oma käte töö, ja lõpetas seitsmendal päeval ja puhkas temal ja pühitses teda. Pange tähele, lapsed, mida tähendab: Lõpetas kuue päevaga. See tähendab, et 6000 aastaga lõpetab Issand kõik. Sest üks päev Tema juures on tuhat aastat. Tema ise aga on mulle tunnistajaks, öeldes: Vaata, tänane päev on nagu tuhat aastat. Seega, lapsed, kuue päevaga, (see tähendab) 6000 aastaga, lõpetatakse kõik. Ja Ta puhkas seitsmendal päeval. See tähendab: Kui Tema Poeg, olles tulnud, teeb lõpu jumalakartmatuse ajale ja mõistab kohut jumalavallatute üle ja muudab ümber päikese ja kuu ja tähed, siis õieti Ta puhkab seitsmendal päeval.»

Selgituses, et «Issand ei viivita töotust täitmast..., vaid on pikameelne» (2Pt 3:9), on ühtlasi peidus kinnitus, et kõik on Jumala käes, täielikult Tema meelevaldas, Tema kontrolli all. Mitte keegi ei saa Jumalale midagi ette kirjutada, isegi Tema töotustele viidates, kusjuures Jumala suurus ja vägi ilmnevad isegi selles, et Ta laseb ennast neil, kes Talle viivitamist ette heidavad või Teda koguni valelikuks peavad, pilgata selleks, et anda pilkajatelegi võimalus pöördumiseks, meeleparanduseks ja pääsemiseks: Jumal ei taha, et keegi hukkuks, vaid et kõik jõuaksid meeleparandusele!

See, et Issanda päev tuleb, on täiesti kindel. Peetrus ütleb, et «Issanda päev tuleb nagu varas» (2Pt 3:10). Konteksti arvestades ei saa ta siin pidada silmas seda, nagu tuleks Issanda päev märkamatuks – pigem kasutab apostel seda võrdpilti näitamaks, et inimesed ja kogu maailm on Issanda tulemise ees n-ö täiesti kaitsetud, s.t nad ei saa seda ära hoida ega muidugi ka selle toimumisaega määrata.

Märkamatuks ei jää Issanda tulemisel mitte miski, vaid siis «hukkuvad taevad raginal ning algained lagunevad lõõmates» (2Pt 3:10). Õigupoolest kasutab originaaltekst veidi teistsugust pilti kui see, mis tõlkes esile tuleb (vt vastavaid keelelisi märkuseid): taevad lähevad vuhisedes mööda – võime siinkohal kujutleda tugevas tormis taevalaotusel kihutavaid pilvi, muidugi selle vahega, et siis ei kihuta minema mitte ainult pilved, vaid kogu taevalaotus.¹⁹ See on midagi, mis lööb seda nägeva inimese täiesti pahviks, teeb ta lausa hingetuks – sarnase mõjuga on ka «algainete lagunemine».²⁰

Viimase all võime mõelda kas midagi sellist, nagu kirjeldatakse Ilmutusraamatus: «Ja ma nägin, kui ta avas kuuenda pitseri, et sündis suur maavärin ning päike läks mustaks nagu leinariie ja kuu muutus nagu vereks ning taevatähed kukkusid maa peale, nii nagu viigipuu, mida suur tuul raputab, viskab maha oma suvemarjad.» (Ilm 6:12j), kuna «algained» võivad tähistada ka taevakehasid, millest taevad on justkui kokku pandud (vt vastavat keelelist märkust), või tõepoolest kõige olemasoleva niivõrd totaalset laostumist või lahustumist, et isegi «algosakesed» lagunevad algosakesteks (ja võib-olla needki omakorda veelgi «algsemateks algosakesteks»). Nii või teisiti on selle pildi tähendus täiesti selge: see on lõpp, maailma lõpp sellisena, nagu oleme teda tundnud ja nagu ta näib olevat püsinud loomise algusesest peale (vrd 2Pt 3:4).²¹

Uuemad eestikeelsed piiblitõlked annavad 2Pt 3:10 lõpuosa edasi kas: «...ning maad ja tema tegusid ei leita enam» (1997) või: «ja ilmamaad ja kõiki seal tehtud töid ei leidu

¹⁹ Johannese Ilmutusraamatus öeldakse mõnevõrra sarnast võrdpilti kasutades: «Taevas taganes otsekui kokkukeerata rullraamat.» (Ilm 6:14)

²⁰ Vrd Lk 21:26: «Inimesed jäävad hingetuks maailma peale tulevate sündmuste kartuses ja ootuses, sest taeva vägesid kõigutatakse.»

²¹ Siinkohal on (ka Peetruse edasist mõttekäiku silmas pidades) tahtmine tsiteerida vend Johannest filmist «Viimne reliikvia»: «See ei ole lõpp. Kõik kestab edasi. Selle tulekahju pärast ei lõpe veel meie püha üritus.»

enam» (1968). Originaaltekstis puudub sõna εὐρίσκω – «leidma» – ees siin eitus ning mitmetes käsikirjades on salmi lõpp hoopis teistsugune (vt vastavat keelelist märkust). Siiski tundub, et «leidma» – iseäranis ilma eitusega – on siin igati asjakohane, tähistades seda, et kogu maa ja kõik «tema sees olevad» teod saavad Jumala ja Tema kohtu ees täiesti avalikuks ning vastavalt sellele ka adekvaatse tasu, mis paraku kipub seisnema selles, et kõik põleb tuhaks.²²

See on tulevikuväljavaade, mis seab inimese ette ülimalt tõsised nõuded: «Missugused siis peate olema teie pühas eluviisis ja jumalakartuses?» (2Pt 3:11) Apostel Peetrus ei eita armust õigeks ja õndsaks saamist, vaid ta näeb selles jumaliku väe kingitust kõigeks, «mis on vajalik eluks ja vagaduseks, Tema tundmise kaudu, kes meid on kutsunud omaenese kirkuse ja väarikusega» (2Pt 1:3). Püha eluviisi, jumalakartuse ja vagadusega me mitte ei teeni Jumala armu ära, vaid laseme sellel enda sees tööd teha ja igavese elu vilja esile tuua. Ühtlasi aitab see meil innukalt oodata ja igatseda, võib-olla isegi kiirendada (vrd 2Pt 3:12) Issanda päeva tulemist²³, mis küll hävitab kõik praeguse, ent ületab selle hävingu millegi uue ja mõõtmatu imelisema esile toomisega: «Meie ootame aga Tema töötuse järgi uusi taevaid ja uut maad, kus elab õigus.» (2Pt 3:13)

Issanda päev on kohtupäev, seepärast on oluline, et meid «leitaks Tema ees veatuina ja laitmatuina rahu». Ometi pole see midagi, mida peaksime püüdma omalt poolt edasi lükata. Vastupidi, apostel kutsub meid kõigest hingest selle poole püüdlema, lausa tõttama (vt keelelist märkust väljendi «olge toimekad» kohta), nii selleks, et me oodates ei nõrkeks ega väsiks, kui ka seetõttu, et me tõepoolest igatseme osa saada päästest, mille Issand on meile töötanud ja mille osaliseks me loodame saada. Õigupoolest ei peaks kellelgi olema vähimatki kahtlust, mida eelistada – kas praegust hukkumisele määratud maailma, mille teod pole väärt muud kui hävingut, või uusi taevaid ja uut maad, milles elab õigus.

Peetrus lõpetab oma teise kirja üleskutsega kasvada «meie Issanda ja Päästja Jeesuse Kristuse armus ja tundmises» (2Pt 3:18). Siin on tegemist juba nimetatud arusaamaga: Jumala arm Kristuses ja inimestele Tema kaudu kingitud jumalatundmine on midagi teenimatut, ent samal ajal ka midagi sellist, mis kohustab neid, kellele see on osaks saanud, selles püsima ja kasvama ning õiguse head vilja kandma. Kõik au ja kirkus – nagu ka kõik tänu ja kiitus Tema armu ja meie õndsakssaamise eest – kuulub üksnes meie Issandale ja Päästjale Jeesusele Kristusele²⁴, nii nüüd ja Tema taastuleku päeval kui ka igavesti, ja see on tõesti tõsi.

---

²² Sarnaselt prohvet Jesaja sõnadele: «Me kõik oleme saanud rüvedaks ja kõik meie õigused on määratud riide sarnased; me kõik oleme närtsinud nagu lehed ja meie süü kannab meid ära otsekui tuul.» (Js 64:5)

²³ «Sinu riik tulgu!» (Mt 6:10)

²⁴ See, et Peetrus ei nimeta lõpudoksoloogias mitte Jumalat, vaid Issandat Jeesust Kristust, näitab tema kõrget kristoloogiat: Peetrus on veendunud, et Jeesus Kristus, meie Issand ja Päästja, on tõeline Jumal.

Jutluseks

Kirikuaasta eelviimast pühapäeva nimetatakse EELK Kirikukäsiraamatu järgi Valvamispuhapäevaks, mil rõhutatakse «vaimulikku valvamist ja Kristuse tagasituleku ootust». Pühapäeva sissejuhatuses hoiatatakse, et «väsimise ja hooletuse oht on suur» ning et «inimene koduneb kergesti selle maailmaga ja unustab, et ta ei ela siin jäädavalt». Õige valvamine on «turvaline lootmine sellele, et Jumal viib oma alustatud hea töö meis lõpule», kuna «Jumala töötuse kohaselt kristlased ootavad uusi taevaid ja uut maad, kus elab õigus».

EELK Kirikukäsiraamatu lugemiskava järgi on esimese lugemisaasta Vana Testamendi lugemiseks (Am 4:12–13) lõik Issanda hoiatusest oma rahvale, kelle laostumist Jumal võrdleb Soodoma ja Gomorrage ning keda seetõttu ootab sarnane saatus. Issand manitseb oma rahvast, et too valmistuks kohtumiseks oma Jumalaga.

Esimese lugemisaasta Evangeeliumiks on Jeesuse tähendamissõna kümnest neitsist, kellest viis olid arukad ja viis rumalad. Erinevuseks arukate ja rumalate vahel on tähendamissõnas see, et esimesed on ööpimeduseks valmistudes võtnud lisaks lampidele kaasa ka õli, teised aga mitte – võime näha siin erinevust nende kristlaste vahel, kes on seda tõeliselt, s.t ka seesmiselt, ja nende vahel, kes on seda vaid väliselt, samuti usus püsimise ja nõrkemise vahel.

Nii Vana Testamendi lugemine kui Evangeelium haakuvad suurepäraselt Epistliga, kuna Peetruse teine kiri on suurel määral suunatud usust taganenute ja eksiõpetajate vastu, hoiatades taganemise ja langemise eest ka neid kristlasi, kes on seni veel Issandale ustavaks jäänud. Olulise ohuna näeb apostel Issanda tulemise näilist viibimist, mis võib tekitada inimestes kas väsimuse ja tüdimuse või hoolimatuse ja liigjulguse, kallutades nad eemale jumalakartlikust elust ning ahvatledes järgima selle maailma himusid. Vastukaaluks kinnitab Peetrus, et Jumal täidab oma töötused ja seega on Issanda tagasitulek kindel. Ühtlasi selgitab apostel, miks Jumal näib viivitavat – selleks, et anda võimalikult kõigile aega meelesparanduseks –, ning rõhutab, et Issanda tulemine tähendab kõige praeguse ja meile tuntu lõppu. Viimane ei pea neid, kes elavad Jumala armus, hirmutama, vaid vastupidi, täitma ootusega ja igatsusega uute taevaste ning uue maa järgi, milles nad saavad elada igaveses õndsuses ja õiguses.

Jutluse võib ehitada üles näiteks järgmiste punktidenä:

1. Peetrus kirjutas oma teise kirja ilmselt üsna vähe aega enne oma märtrisurma Roomas. See tähendab, et ta oli näinud nii mõndagi: Issanda surmast, ülestõusmisest ja taevasseminemisest oli möödunud umbes kolmkümmend aastat, kristlaste hulk oli kasvanud, ent nad olid pidanud nägema ka juba rohkesti viletsust ja taluma tagakiusamist. Oli palju neidki, kes olid usust taganenud – kas

tagakiusamiste survele või tüdimusest, lihanõtrusest, järeleandmisest kiusatustele ja himudele, soovist nautida kõike, mida sellel maailmal on pakkuda, kuna esialgsele ilmselt innukale Issanda peatse taastuleku ootusele oli järgnenud pettumus ja Jumalat viivitamises või lausa valetamises süüdistav kibestumine. See on midagi, mis on omane kõigile kristlaste põlvkondadele: ka tänapäeval on rohkesti neid, kelle algsele innukusele järgnevad tüdimus, leigus või lausa usutaganemine. See on midagi, mille eest apostel hoiatab meid kõiki, ärgitades meid mitte kaotama lootust Issanda töotustele ega jätma kahe silma vahele tõsiasja, et Jumal on teistsugune kui meie ja nii võivad ka Tema tegutsemise motiivid ja viisid olla äärmiselt erinevad sellest, mida mida meie mõistlikuks või loomulikuks peame.

2. Peetrus näitab, et see, mis võib meie arvates olla viivitamine, ei pruugi olla seda Jumala jaoks. Seda esiteks seetõttu, et Jumala juures on üks päev nagu tuhat aastat ja tuhat aastat nagu üks päev, ja veelgi enam seetõttu, et Jumal on armuline ja halastaja, pikameelne ja rikas heldusest, ning kui Ta ei ole veel tulnud, et kõigi ja kõige üle kohut mõista ning meile praegu tuntud maailm lõpetada, siis on selle põhjuseks see, et Ta tahab anda võimalikult kõigile aega meelearanduseks ja oma hinge päästmiseks. Jumal mitte ei viivita – rääkimata sellest, et Ta oleks valetanud või et Ta oleks võimetu oma töotusi täitma –, vaid Ta annab meile aega, sest Ta hoolib meist, armastab meid ja ei taha, et keegi meist hukkuks. Jumal on valmis meile seda võimalust andma isegi teades, et selle hinnaks on muuhulgas see, et Teda nende poolt, kes on Temas pettunud ja kibestunud ning Temast taganenud, pilgatakse ja teotatakse. Jumal ei jäta andmata midagi, et meie võiksime saada päästetud.
3. Sellel kõige juures on hädavajalik meeles pidada, et me mitte ainult ei oota uusi taevaid ja uut maad, milles elab õigus, vaid me oleme kutsutud juba praegu elama ka ise õiguses, pühaduses, jumalakartuses, olema veatud, märdumatud ja laitmatud, kasvades meie Issanda ja Päästja Jeesuse Kristuse armus ja tundmises ning Talle nõnda kogu oma elu ja olemusega au andes. See ei ole meie teene Tema ees – Tema on meile kinkinud kõik, mis me oleme ja mis meid ees ootab ning kõik au ja kirikus kuulub üksnes Talle nii nüüd kui igavesti. Elu õiguses, pühaduses, vagaduses ja jumalakartuses on meile kingitud võimalus – võimalus elada tõelist elu siin ja praegu ja kord ka igavikus.